

TRÄSKYDD

AKTUELLT FRÅN TRÄSKYDDSinSTITUTET

ISSN 0284-8457

NR 4

1992-12-14

"IMPREGNERINGSMÄSTARKURSEN" HÅLLS DEN 2 - 4 FEBRUARI 1993

Träskyddsinstitutets årliga kurs i *Träskydd och impregnering*, "impregneringsmästarkursen", hålls under tiden 2-4 februari 1993 på institutionen för virkeslära vid Lantbruksuniversitetet i Uppsala.

Kursen vänder sig i första hand till impregneringsoperatörer, arbetsledare m fl i impregneringsindustrin, men även försäljare och teknisk personal hos träskyddsmedelsleverantörer samt andra träskyddsintresserade hos organisationer, myndigheter etc är välkomna.

Kursen ger grundläggande teoretiska kunskaper om vedanatomi, träförstörande organismer, träskyddsmedel, träimpregneringsteknik samt miljö- och arbetarskydd i samband med träimpregnering. Utöver de teoretiska kunskaperna övas praktiskt hur intern driftkontroll kan utföras. Försöksimpregneringar belyser de teoretiska momenten.

En fullständig kursinbjudan med program och anmälningskort bifogas detta *Aktuellt*.

För mera information, kontakta Kent Nilsson, tel 08-790 98 53, eller UllaBritt Kronberg, tel 08-790 98 52.

STOR MILJÖKONFERENS I CANNES 8-9 FEBRUARI 1993

The International Research Group on Wood Preservation (IRG) anordnar 8-9 februari 1993 en internationell miljökonferens med inriktning på träskydd i Cannes-Mandelieu på franska rivieran.

Programmet omfattar livscykelanalyser, frågor rörande impregnerat träs miljöpåverkan, avfallshantering, återanvändning m m.

Konferensen vänder sig främst till miljöintresserade i träskyddsindustrin, bland medelstillverkare, forskare, miljökonsulter samt myndigheter.

Program och anmälningshandlingar kan fås från IRGs sekretariat, tel 08-10 14 53 (Ylva Seljemo).

Impregnerare: SNART DAGS ATT LÄMNA IMPREGNERINGSSTATISTIKEN FÖR 1992

Ännu ett produktionsår närmar sig sitt slut. Träskyddsinstitutet sammanställer i vanlig ordning uppgifter över impregnerade volymer för 1992.

Sällan har väl intresset för impregneringsstatistiken varit större än nu. Den viktiga frågan är givetvis hur Kemikalieinspektionens föreskrifter har påverkat produktionen.

Blanketter kommer att skickas ut till samtliga impregneringsföretag efter nyår. **Kom ihåg att fylla i den per omgående** och returnera den till institutet.

För att få en fullständig och korrekt bild av produktionen är det naturligtvis väsentligt **att alla fyller i sina blanketter**.

Vi tackar på förhand för Er medverkan.

Frågor besvaras av Kent Nilsson, 08-790 98 53.

NY UTGÅVA AV INFORMATIONBLADET "RÖTA"

Institutets populära publikation "Röta - orsaker, förebyggande åtgärder, sanering" finns åter tillgänglig efter att ha varit slutsåld sedan en tid tillbaka. I den nya upplagan har texten setts över och i vissa stycken omarbetats.

Priset är 50 kronor. Rabatt ges vid större beställningar av Träskyddsföreningens medlemmar samt skolor och andra utbildningsanstalter. Använd beställningskupong i detta *Aktuellt*.

TRÄSKYDDSinSTITUTETS FAKTABROSCHYR OM TRÄ- SKYDDSinDUSTRIIn

För Dig som snabbt vill få kunskaper om träimpregneringsbranschens struktur med avseende på ägareförhållanden och typ av företag, produktionen med avseende på produktgrupper och träskyddsmedelstyper m m samt uppgifter om exporten är institutets faktabroschyr om träskyddsindustrin ett ovärderligt hjälpmedel.

Broschyren har även givits ut i en engelsk upplaga. Ring 08-790 98 52 och beställ Dina exemplar redan i dag! Beställningskupong i detta *Aktuellt* kan också användas.

TRÄSKYDDSFÖRENINGENS PLANSCH "RÄTT IMPREGNERAT TRÄ PÅ RÄTT PLATS"

Träskyddsföreningens plansch "Rätt impregnerat trä på rätt plats" visar var virke enligt de olika träskyddsklasserna kan användas med hänsyn taget till de begränsningar som gäller enligt Kemikalieinspektionens föreskrifter.

BROR HÄGER 85 ÅR - VI GRATULERAR!

Svenskt träskydds *Grand Old Man*, civilingenjör Bror Häger, fyller 85 år på lördag den 19 december.

Bror Häger är en välkänd profil i den svenska träskyddsindustrin och är mannen bakom bland de välkända träskyddsmedlen Boliden K33, KP Cuprinol, Cuprinol Tryck samt impregnerings-/infärgningsförfarandet *Royal-processen*.

Träskyddsinstitutet gratulerar!

KEMIKALIEINSPEKTIONEN GER RÅD OCH TIPS

Kemikalieinspektionen har nyligen publicerat ännu en för träskyddsindustrin och trävaruhandeln intressant skrift. Denna gång gäller det en handledning som är tänkt som stöd åt de lokala tillsynsmyndigheterna när det gäller tillsynen avseende efterlevnaden av Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1990:10) om träskyddsbehandlat virke. Handledningen bygger på Kemikalieinspektionens erfarenheter från 18 inspektionsbesök vid impregneringsanläggningar och hos återförsäljare under maj 1992.

I skriften framställs impregnerat trä på ett ofördelaktigt sätt, och läsaren bibringas lätt uppfattningen att impregnerat trä är ett verkligt miljöproblem. Tillsynsmyndigheten tipsas om hur kontroll skall utföras på impregneringsanläggningar resp återförsäljare. Dessutom ges råd om hur myndigheten bör förfara vid konstaterande av brister. Här är att märka att **då mycket allvarliga brister** konstateras rekommenderar Kemikalieinspektionen att **polisankmälan** görs. Som allvarliga brister betecknas enligt Kemikalieinspektionen avsaknad av kunskap om föreskriften, ingen märkning på virket samt ingen information tillgänglig för kunderna.

Träskyddsinstitutet, Träskyddsföreningen samt Sveriges Bygg- och Trävaruhandelsförbund fick efter förfrågan möjlighet att ge synpunkter på handledningen. I ett utförligt remissvar lämnades en rad konstruktiva förslag och synpunkter i avsikt att göra handledningen i alla stycken ett bättre dokument. Kemikalieinspektionen har dock ej beaktat synpunkterna och förslagen.

Vi rekommenderar såväl impregneringsindustri som trävaruhandel att skaffa sig handledningen med råd och tips. Den kan beställas direkt från Kemikalieinspektionen, tel 08-730 57 00.

BESÖK HOS IMPREGNERARE I NORRBOTTEN

Första veckan i november gjorde jag en rundresa till Norrbottens impregnerare. Vädret kunde ha varit lite nådigare för bilfärder men mottagandet på anläggningarna var det inget fel på. Det var roligt att träffa impregnerarna som i vissa fall tidigare bara varit namn och det var intressant att se anläggningarna. I Norrbotten ströar man virket före impregneringen. Bättre avrinning, snabbare torkning, mindre risk för mögel och blånad.

Det allmänna intrycket var att man på samtliga verk levde upp till de nya föreskrifter som trädde i kraft 1 januari i år vad gäller val av medel för olika slutändamål, fixering och den lagstadgade informationsplikten. Däremot råder stor villrådighet när det gäller nya medel som lanseras av olika medelsleverantörer. Vad skall man satsa på för ovan mark-virke efter 1 januari 1994, vilka egenskaper har de nya medlen, skall man satsa på helt metallfria medel? Tyvärr har lagstiftningen inte givit "marknaden" tillräckligt med tid för att prova effektiviteten i, för visso inte obligatoriska men önskvärda, långtidsförsök med de medel som i snabb takt lanseras för att uppfylla miljökraven. Det är ju viktigt att de kemikalier som kommer till användning är

effektiva mot rötangrepp annars kan man ju låta bli att impregnera. En annan viktig aspekt är de "sekundära" effekterna. Är det problem vid impregneringen, hur ser virket ut efter impregneringen, hur är fuktupptagningen, går det att måla och limma det impregnerade virket? Kvalitet är ju inte bara "miljövänlighet". Kräv svar även på dessa frågor innan Du väljer medel.

M-L E

LÄGESRAPPORT OM DEN EUROPEISKA STANDARDISERINGEN PÅ TRÄSKYDDSO- MRÅDET, OKTOBER 1992

Civ ing Jöran Jermer, Svenska Träskyddsinstitutet

Inledning

Inför den kommande harmoniseringen av EGs inre marknad pågår ett omfattande arbete med standardisering av olika produkter. Träskyddsområdet innefattas i detta, och av störst intresse för träskyddsindustrin och de som arbetar med impregnerat trä ur olika synvinklar är det arbete som bedrivs för att få fram en gemensam europeisk standard för träskyddsbehandlat trä (trä som är impregnerat eller ytbehandlat med träskyddsmedel).

Arbetet, i vilket Sverige deltar, bedrivs inom den europeiska standardiseringsorganisationen Comité Européen de Normalisation (CEN) och har pågått sedan sommaren 1988. Målet med arbetet är att få de för träskyddsindustrin viktigaste standarderna för träskyddsmedel och träskyddsbehandlat trä klara senast under 1994.

Arbetet har hittills präglats av betydande svårigheter att enas om viktiga principer. Eftersom det i flera länder, inte minst i de "tunga" länderna som Frankrike, Storbritannien och Tyskland, sedan länge finns etablerade standarder på träskyddsområdet, är detta kanske inte så märkligt.

Riskklasser

Standardiseringen på träskyddsområdet i Europa baseras i hög grad på det s k riskklassbegreppet, som beskrivs i en under sommaren 1992 färdigställd standard, EN 335 del 1 och del 2.

Riskklasserna beskriver fem olika principiella användningsområden för träkonstruktioner, massivträ respektive olika skivmaterial, i vilka risken för angrepp av olika träförstörande organismer är olika. Riskklasserna beskrivs i sammanfattande form i figur 1.

Figur 1. Sammanfattande riskklassbeskrivning enligt EN 335:1

Riskklass	Beskrivning	Huvudsaklig biologisk risk
1	Trä i torrt inomhusklimat	Träförstörande insekter
2	Trä som inte är direkt exponerat för utomhusklimat eller i kontakt med mark, men där kortvarig uppfuktning är möjlig.	Träförstörande svamp*
3	Trä som är utsatt för väder och vind eller kondens, men ej i kontakt med mark eller vatten	Träförstörande svamp*
4	Trä i kontakt med mark eller sötvatten	Träförstörande svamp*
5	Trä i havsvatten	Träförstörande svamp samt marina träskadegörare*

* Insekter kan lokalt utgöra en betydande riskfaktor.

Tanken bakom införandet av riskklasserna är att man med hjälp av dem lättare skall kunna välja ett för det aktuella slutanvändningsområdet lämpligt kemiskt träskydd enligt principen "inte mer träskyddsmedel än vad som krävs för att ge ett effektivt skydd".

Standard för träskyddsbehandlat trä

Det aktuella förslaget består av två delar, prEN 351 del 1-2:

1. Klassificering av inträngning och upptagning
2. Riktlinjer för provtagning av träskyddsbehandlat trä för analys

Förslaget omfattar massivträ, dvs rundvirke samt sågat och hyvlat virke, inklusive limträ, av i princip alla träslag som lämpar sig för ytlig behandling med träskyddsmedel respektive impregnering.

Det har rått delade meningar om på vilka grunder kraven för det behandlade virket skulle beskrivas. Storbritannien pläderade inledningsvis starkt för ett system, där man skulle definiera olika impregneringsprocesser i kombination med olika träskyddsmedel för de olika riskklasserna. En majoritet önskade emellertid ett system baserat på träskyddsmedlens inträngning och upptagning i träet, dvs ett system som i allt väsentligt liknar den nuvarande nordiska standarden, som är en produktstandard, där det är resultatet av en behandling som beskrivs.

I förslaget till standard ställs krav på träråvaran som skall behandlas och träskyddsmedlen som skall användas. Träråvaran skall vara fri från synliga angrepp av träförstörande svampar och insekter samt andra defekter som kan förhindra en riktig applicering av träskyddsmedlet. Träskyddsmedlen skall uppfylla kraven på skyddseffekt som beskrivs i en kommande europeisk standard för träskyddsmedel, se vidare nedan.

Det träskyddsbehandlade träet beskrivs genom krav på inträngningen och upptagningen av träskyddsmedel.

Åtta olika inträngningsklasser beskrivs, se figur 2. Dessa är betydligt fler än de som beskrivs i den nuvarande svenska standarden SS 05 61 10. Man skall dock lägga märke till att några av inträngningsklasserna, t ex P 1, P 3, P 5 och P 6 är tänkta främst för svårimpregnerbara träslag som gran. Inträngningsklasserna P 4 och P 7 överensstämmer i princip med våra nuvarande klasser B resp A, AB och M för impregnering av furu.

För träslag där man inte kan skilja mellan splint- och kärnved, som t ex gran, gäller att hela veden betraktas som splintved vad gäller kravet på inträngning.

Vissa toleranser föreslås gälla för inträngningskraven. För lättimpregnerbara träslag som furu föreslås att högst 10 % av de impregnerade objekten (stolpar, bräder etc) får uppvisa lägre inträngning än kravet. Undersökningar som Statens Provningsanstalt och Träskyddsinstitutet gjort visar att den svenska impregneringsindustrin inte bör ha några problem att klara detta.

Figur 2. Inträngningsklasser enligt prEN 351:1, förslag till europeisk standard för träskyddsbehandlat trä

Inträngningsklass	Beskrivning av inträngningskravet
P 1	Inget krav på inträngningen
P 2	Min 3 mm lateral och 40 mm axiell inträngning i splintveden
P 3	Min 6 mm lateral inträngning i splintveden
P 4	Min 6 mm lateral och 50 mm axiell inträngning i splintveden
P 5	Min 12 mm lateral inträngning i splintveden
P 6	Min 20 mm inträngning i splintveden (för rundvirke endast)
P 7	Full inträngning i splintveden
P 8	Full inträngning i splintveden och min 6 mm i exponerad kärnved

För de svårimpregnerbara träslagen som gran föreslås att högst 25 % av de impregnerade objekten får uppvisa lägre inträngning än kravet. Denna tolerans torde vara rimlig med tanke på de svårigheter som finns med att få en jämn inträngning i gran och andra svårimpregnerbara träslag, även om de behandlas med särskilda impregneringsprocesser eller att virket förbehandlats med t ex perforering (incising).

Kravet på upptagning av träskyddsmedel varierar med de individuella preparaten, precis som gäller nu i Norden. För varje riskklass kommer således ett minimivärde att specificeras för respektive träskyddsmedel.

Genom att kombinera inträngningsklasserna med kravet på upptagning för ett visst träskyddsmedel för en viss riskklass kan olika "skyddsnivåer" specificeras för respektive riskklass.

Några "skyddsnivåer" specificeras emellertid inte i standarden, utan att detta får göras i europeiska produktstandarder eller nationellt eller lokalt genom olika rekommendationer. Det är nämligen svårt eller omöjligt att ange ett minimikrav på inträngning i en viss riskklass, eftersom riskklasserna beskriver förhållanden som gäller för många olika användningsområden för vilka olika inträngningskrav behövs. Av betydelse är t ex om konstruktionen är bärande, vilket krav på varaktighet (livslängd) som krävs, geografisk belägenhet och klimatiska faktorer.

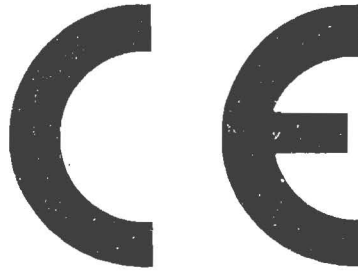
De olika kraven eller önskemålen på träskydd i riskklass 3 kan tjäna som illustration till det sagda, se figur 3.

I standarden anges också krav på kontroll och märkning av de behandlade produkterna. Det återstår ännu en del frågetecken när det gäller omfattningen av kontrollen. För vissa produkter kommer det sannolikt att räcka med företagets interna driftkontroll, medan det för andra, t ex ledningsstolpar, kommer att krävas kontroll av ett externt kontrollorgan. För produkter som uppfyller kraven i standarden är det tänkt att EGs "godkännandemärke", se figur 4, skall få användas.

Figur 3. Exempel på behov av olika skyddsnivåer i riskklass 3.

Produkt	Träslag	Lämplig inträngningsklass
Huspanel (normalt)	Furu eller gran	P1 eller ingen träskyddsbehandling alls
Huspanel (extrema lägen)	Furu	P 7
Fönstersnickerier	Furu	P 4
Yttertrappa	Furu	P 7

I del 2 av standarden ges riktlinjer för provtagning av träskyddsbehandlat virke för efterföljande analys av inträngning och upptagning.

Figur 4. EGs "godkännandemärke".

Det som är nytt för svenskt vidkommande när det gäller den kommande standarden är att den medger standardiserad behandling av gran. Kraven enligt inträngningsklass P 1 kan industrin leva upp till redan i dag med konventionell tryckimpregnering medan kraven enligt klasserna P 3, P 5 och P 6 endast kan uppnås om virket antingen förbehandlas genom perforering (incising) eller genom att särskilda impregneringsmetoder används.

Det är angeläget att påpeka att det stora antalet inträngningsklasser inte tillkommit för att göra livet svårare för impregneringsindustrin utan tvärtom. Det är t ex realistiskt att tro att den svenska impregneringsindustrin kommer att arbeta med i första hand två - tre av klasserna, kanske P 1 för gran och P 4 och P 7 för furu. I särskilda fall, kanske för export, kan andra klasser bli aktuella.

Standard för träskyddsmedel

Den föreslagna standarden (prEN 599 del 1-2) är avsedd för tillämpning på "konventionella" träskyddsmedel som appliceras till virket i vätskeform och som skall ge ett förebyggande skydd mot rötsvampar, träförstörande insekter och marina träskadegörare.

Den är inte avsedd för preparat som används enbart som skydd mot blånad och mögel och ej heller för efterimpregneringsmedel. Vidare gäller den inte de "okonventionella" system, som t ex modifiering av träet, som f n är under utveckling i flera laboratorier runt om i världen.

För de preparat eller system som inte kommer att omfattas av standarden kan man förvänta att det så småningom utarbetas separata standarder eller möjlighet att få s k tekniskt godkännande.

Syftet med standarden är att ange vilka provningar som träskyddsmedlen skall genomgå för användning i respektive riskklass och vilka resultat som skall krävas för godkänd provning. I figur 5 redovisas en översikt över de provningar som föreslås.

Figur 5. Föreslagna provningar i respektive riskklass enligt prEN 599:1

Riskklass	Behandlingsmetod	Obligatoriska provningar
1	Ytbehandling	EN 46, EN 49, EN 20 (provningssmetoder mot insekter)
	Impregnering	EN 47, EN 49, EN 20 (provningssmetoder mot insekter)
2	Ytbehandling	EN 113 (provningssmetod mot rötsvamp)
	Impregnering	EN 113
3	Ytbehandling	Alt 1: EN 113 efter åldring enligt EN 73, EN 84 Alt 2: EN 113 (efter EN 73) + EN 330 (L-joint fältprovningssmetod)*
	Impregnering	Samma som för ytbehandling
4	Impregnering	EN 113 (efter EN 73, EN 84) + ENV 807 (provning mot soft rot)
5	Impregnering	EN 113 (efter EN 73, EN 84) + ENV 807 + EN 275 (marin provning)

* Alt. 2 kan användas för träskyddsmedel för impregnering av trä som därefter ska ytbehandlas.

Om flera provningar, t ex två provningar mot svamp och en mot insekter, görs för varje riskklass, så får man för respektive provning ett värde på den upptagning som minst krävs för att klara provningen. Det högsta av dessa värden skall sedan gälla som fastställd upptagning för medlet för riskklassen i fråga.

Om man för ett medel exempelvis får följande resultat:

EN 113	15 kg/m ³
EN 47	5 kg/m ³
EN 252	12 kg/m ³

så skall 15 kg/m³ gälla som den upptagning medlet skall användas i.

Det har under arbetets gång varit mycket svårt att enas om vilka provningar som skall krävas för respektive riskklass. I synnerhet har riskklasserna 3 och 4 vållat problem. Från de nordiska länderna och Storbritannien har framhållits nödvändigheten av att kräva fältprovningar för dessa klasser, medan en majoritet av de övriga länderna ansett att laboratorieprovningar räcker. I förslaget till standard redovisas en kompromiss: för riskklass 3 föreslås två alternativa vägar - en med och en utan

obligatorisk fältprovning, för riskklass 4 kan en fältprovning enligt EN 252 göras i tillägg till angivna laboratorieprovningssmetoder.

Den bärande tanken bakom förslaget till standard för träskyddsmedel är att den skall ersätta de godkännandesystem som f n finns i flera europeiska länder. Några godkännandekommittéer, som exempelvis Nordiska Träskyddsrådet, där ett antal experter granskar och utvärderar provningsresultaten och därefter åsätter medlet en godkänd upptagning skall således inte finnas mer. Det skall räcka med att ett s k certifieringsorgan, som kan vara en nationell standardiseringsorganisation, granskar medelstillverkarens dokumentation beträffande genomförda provningar, konstaterar vilka de högsta erhållna upptagningarna för respektive riskklass är och därefter skriver ut ett certifikat där dessa värden anges.

Detta system kan verka enkelt och obyråkratiskt men är ingalunda invändningsfritt och följande principiella kritik kan riktas mot förslaget:

- Biologiska provningar kan inte jämföras med t ex mekaniska och kräver ofta en kvalificerad uttolkning av expertis.
- Att konsekvent låta det högsta från flera provningar bli det "godkända" värdet, kan innebära att onödigt höga upptagningar kommer att krävas. Såväl från ekonomisk som miljösynpunkt är detta tvivelaktigt.
- Förslaget tillåter inte att provning enligt icke specificerade men likvärdiga standarder görs, t ex amerikanska, australiska eller nya zeeländska.
- Förslaget behandlar inte heller vilka toleranser i träskyddsmedlens sammansättning och aktiva eller andra komponenter som kan tillåtas utan att medlet skall betraktas som helt nytt och nya provningar skall krävas.

I det godkännandesystem som f n finns i Norden, där fältprovningar är obligatoriska för träskyddsklasserna A och M (riskklass 4 resp 5) finns och utnyttjas möjligheten att med vissa intervall se över och eventuellt omvärdera de godkända upptagningarna. Det nu framlagda förslaget till standard medger inte en sådan procedur för andra medel än de som genomgår fältprovning, vilket enligt förslaget inte är obligatoriskt. Detta är en för användaren en påtaglig nackdel och undermåliga produkter riskerar därför att bli kvar på marknaden alltför länge.

oooOooo

Studiebesök hos Dr Wolman GmbH i Tyskland

En nygammal aktör på den svenska träskyddsmedelsmarknaden har det tyska Dr Wolman GmbH blivit i o m det nya träskyddsmedlet Wolmanit CX-S. Företaget grundades redan på 1930-talet och har sedan dess tillverkat träskyddsmedel, vilka tidvis även sålts och använts i Sverige. Numera ingår företaget i den stora kemikoncernen BASF. Det är det svenska dotterbolaget BASF Svenska AB som arbetar med Dr Wolmans produkter i Sverige.

På inbjudan av Dr Wolman ordnade den Finska Träskyddsföreningen i våras en studieresa till Tyskland för en grupp finska impregnerare, ca 20 st. Under fyra dagar besöktes bl a Dr Wolmans anläggning i Sinzheim. Flera impregneringsföretag som använder sig av företagets träskyddsmedel i sin produktion besöktes också. Studieresan blev mycket lyckad och uppskattad bland de som var med.

Även den svenska träimpregneringsindustrin bjöds in av Dr Wolman till en liknande studieresa. Svenska Träskyddsföreningen gjorde i våras ett försök att arrangera resan som dessvärre fick inställas p g a för dåligt intresse. I höstas gjordes så ett nytt försök. Även nu var tyvärr intresset från den svenska träimpregneringsindustrin magert. Besöket genomfördes trots allt om än i en starkt förkortad version.

Under två dagar, den 29-30 september besökte Eva Esping, Svenska Träskyddsföreningen, Hans Lundström, Sveriges Lantbruksuniversitet, Kent Nilsson, Svenska Träskyddsinstitutet och Lena Rosén, Kemikalieinspektionen Dr Wolmans anläggning i Sinzheim och en tysk impregneringsanläggning i Finnentrop.

Den första dagen besöktes Dr Wolmans anläggning i Sinzheim. Företagets hela verksamhet med biologiska och kemiska laboratorier, försöksanläggningar samt produktion och lager är placerat här. Representanter för företaget presenterade företagets produktprogram mycket ingående och informativt.

Särskilt ingående diskuterades träskyddsmedlet Wolmanit CX-S, ett träskyddsmedel baserat på koppar- och borföreningar, som Dr Wolman marknadsför intensivt i Tyskland och i övriga europa. Medlet är ännu inte helt godkänt för användning i Sverige. Kemikalieinspektionen har dock givit ett dispensgodkännande för impregnering av virke som skall exporteras till Tyskland eller till andra länder där medlet redan är godkänt. Nordiska Träskyddsrådet har sedan tidigare godkänt medlet i träskyddsklass AB.

Den andra dagen gjordes ett besök på en stor impregneringsanläggning i Finnentrop, en liten ort mellan Frankfurt och Düsseldorf, som använde Wolmanit CX-S. Företaget Werth-Holz GmbH & Co KG impregnerade framför allt trädgårdsprodukter och rundvirke av olika slag. Bl a impregnerades stora volymer råa granstolpar av kläna dimensioner med en särskild växeltryckmetod kallad OPM. Stolparna perforerades också genom incising för att underlätta inträngningen.

Werth-Holz hade också på ett mycket intressant sätt drivit förädlingsprocessen mycket långt. Så långt det var möjligt gjordes all bearbetning av virket före impregneringen. I företagets största cylinder, som mätte hela 3,40 m i diameter, impregnerades bl a färdigmonterade kabeltrummor och planksektioner om 2x2 m. Allt i avsikt att minska avfallsmängden och arbetsmiljöproblemen. Werth-Holz var anslutet till den tyska kvalitetskontrollen RAL och märkte allt virke styckvis med häftade etiketter, aluminiumplåtar eller liknande. Märkningen utfördes inte av tvingande skäl utan helt och hållet i marknadsföringssyfte.

Sammantaget var det en mycket intressant, givande och intensiv vistelse i Tyskland. Övertygelsen om att den svenska träimpregneringsindustrin har en del att lära av den tyska är stor, särskilt när det gäller produktutveckling och marknadsföring av sina produkter. Synd bara att inga svenska impregnerare nappade på denna möjlighet att få lite nya uppslag och idéer.

Kent Nilsson

FÖRÄNDRINGAR I KVALITETSKONTROLLEN

1992-12-14 Sid 1 (2)

	Datum	Träskyddsklass och medel
A. Indragen märkningsrätt		
Åhus Timber Trading & Impregnering AB	920320	A (CCA)
Träbehandling i Valbo AB	920918	A, AB (CCA)
B. Återfådd märkningsrätt		
Vattenfall Transmission AB	920908	A (CCA) (Indragen 910913)
Nylands Trä & Tryckimpregnering AB	921209	A (CCA) (Indragen 920630)
C. Uteslutna företag och uppsagda avtal		
E A Sandströms Trävaru AB (överlåtelse av anläggning till Älvkarleby Trävaru AB)	920908	A, AB (CCA)
Elit-Fönster AB, Vimmerby (produktionsnedläggning)	920917	B (organotenn)
D. Nyanslutna företag		
Dannegrens Sågverk AB	920915	A, AB (CCP)
Älvkarleby Trävaru AB (övertagit anläggningen från E A Sandströms Trävaru AB)	920915	A, AB (CCA)
E. Nya godkännanden p g a namnbyte m m		
Vattenfall Transmission AB (tidigare KraftGross AB, Åsbro Impregnering)	921209	A (CCA och kreosot)
F. Nya klasser och medel		
Annebergssågen AB	920615	A, AB (CCP) (A (CCA) sedan tidigare)
ATO IMP AB	920615	AB (CCB) (A (CCA) sedan tidigare)
AB Bitus	920615	A, AB (CCP) (M, A, AB (CCA) sedan tidigare)

1992-12-14 Sid 2 (2)

	Datum	Träskyddsklass och medel
Fredells Trävaru AB	920615	A, AB (CCP) (A (CCA) sedan tidigare)
AB Malå Trä	920615	A, AB (CCP) (M, A, AB (CCA) sedan tidigare)
TOR Impregnering AB	920615	A, AB (CCP) (A, AB (CCA) sedan tidigare)
Ingårps Tryckimpregnering AB	920617	AB (CCB) (A (CCA) sedan tidigare)
Chemwood Alvesta AB	920701	AB (CCB) (A, AB (CCA) sedan tidigare)
Levene Såg AB	920701	AB (CCB) (A, AB (CCA) sedan tidigare)
Svenska Träimpregnerings AB Suecia Södra Vi	920701	AB (CCB) (A, AB (CCA) sedan tidigare) (A (Kreosot) sedan tidigare)
Forsa Trä AB	920908	A, AB (CCP) (A, AB (CCA) sedan tidigare)
AB Tenhults Impregneringsverk	921012	AB (CCB) (M, A, AB (CCA) sedan tidigare)
Keneb Träbearbetning AB	921110	AB (CC) (A (CC) sedan tidigare)
Svenska Träimpregnerings AB Suecia Södra Vi	921201	A (CCB) (A, AB (CCA) sedan tidigare) (AB (CCB) sedan tidigare) (A (Kreosot) sedan tidigare)
Suntetorps Impregneringsverk AB	921201	A, AB (CCP) (M, A, AB (CCA) sedan tidigare)

BESTÄLLNING

Skickas till: Svenska Träskyddsinstitutet
Box 5607
114 86 Stockholm

Fax 08 - 10 80 81

Härmed beställs från Svenska Träskyddsinstitutet:

_____ ex av Meddelande 166, Läckage av arsenik, koppar och krom....	à	150:-
_____ ex av Förteckning över godkända träskyddsmedel		gratis
_____ ex av Förteckning över godkända impregneringsverk		gratis
_____ ex av Förteckning över Sveriges träimpregneringsverk	à	50:-
_____ ex av Svenska Träskyddsinstitutets årsredovisning 1991		gratis
_____ ex av Nordiska Träskyddsrådets årsredovisning 1991		gratis
_____ ex av NTR Information nr 23 Utvärdering av fältförsök (på engelska)	à	100:-
_____ ex av NTR Information nr 28 Nordisk Impregneringsstatistik 1991	à	50:-
_____ ex av NTR Rekommendation nr 9/92 Impregnering av stolpar av Western Red Cedar		gratis
_____ paket om 50 ex av Svensk Träimpregneringsindustri 1991 (faktabroschyr)	à	250:-
_____ paket om 50 ex av Sweden's Wood Preservation Industry 1991 (faktabroschyr)	à	250:-
_____ ex av Information nr 1982:1 Röta	à	50:-
_____ set fixeringskurvor CC-, CCB-, CCP-medel	à	25:-

Härmed beställs från IRG:

_____ ex av dokument IRG/WP/1526-92 (Morris. Järnjoners inverkan på rötfförlopp)	à	150:-
_____ ex av dokument IRG/WP/1537-92 (Paaianen <i>et al.</i> Järn i isolermaterial)	à	150:-
_____ ex av dokument IRG/WP/1540-92 (Viikari <i>et al.</i> "Oskadliggörande" av järnjoner)	à	150:-
_____ ex av dokument IRG/WP/3684-92 (Kotama. Ytbehandling av trä)	à	150:-
_____ ex av dokument IRG/WP/1555-92 (Schoeman. Behandling av vita stolpar)	à	150:-
_____ ex av dokument IRG/WP/1529-92 (Morris <i>et al.</i> <i>Trichoderma</i> i kreosotstolpar.)	à	150:-
_____ ex av dokument IRG/WP/1554-92 (Dickinson <i>et al.</i> Soft rot i kreosotstolpar.)	à	150:-
_____ ex av dokument IRG/WP/3685-92 (Bergman, Jermer <i>Limträstolpar</i>)	à	150:-
_____ ex av program till miljökonferens		gratis

Vid beställning av 3 och fler dokument blir priset 50:- per ex

För Träskyddsföreningens medlemmar samt utbildningsanstalter gäller ovanstående priser med 20% rabatt. Priserna inkluderar porto/frakt. Moms utgår ej (under 1992).

Namn.....

Adress.....

Postnummer.....Postadress.....

SVENSKA TRÄSKYDDSFÖRENINGEN

BESTÄLLNINGSBLANKETT

Härmed beställes Sv Träskyddsföreningens plansch

RÄTT IMPREGNERAT TRÄ PÅ RÄTT PLATS

i 70 x 100 cm samt i A4-utförande enligt följande:

_____ st planscher 70 x 100

_____ A4-kopior av planschen

Planschen trycks på vitt, glättat papper som ytbehandlas, text i svart och markering för olika träskyddsklasser med två gröna färgnyanser (M och A resp AB).

Planschen tas även fram - efter önskemål i en A4-kopia, som är en direkt förminskning av planschen - med samma teckning, text och färgsättning.

Kostnad för plansch:

20 kr/plansch (medlem i Sv Träskyddsföreningen); 40 kr (icke medlem)

Kostnad för A4-kopior:

0,75 kr/kopia (medlem i Sv Träskyddsföreningen); 1,5 kr (icke medlem)

Distributions- och portokostnad samt moms tillkommer.

Företagets namn, adress och telefonnummer:

.....

.....

.....

Kontaktperson:

Blanketten insänds till:

Sv Träskyddsföreningen
Drottning Kristinas väg 67
114 28 STOCKHOLM

Telefon:

08/791 23 60

Telefax:

08/791 22 15